

Навчально-методична карта дисципліни “Методологія та організація науково-психологічних досліджень”

Разом: 150 год., лекції – 14 год., практичні заняття – 4 год., семінарські заняття – 14 год.,
самостійна робота – 80 год., семестровий контроль – 30 год., модульний контроль – 8 год.

Модулі Назва модуля	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II			Змістовий модуль III	
	Наукова діяльність та організація наукового дослідження		Поняття про науку та методологію наукових досліджень			Оформлення та впровадження результатів наукових досліджень	
Лекції	1	2	3	4	5	6	7
Теми лекцій (1 бал за кожну)	Наука і наукова діяльність. Основні етапи розвитку науки	Методологія наукових досліджень	Етапи проведення психологічних досліджень	Організація та проведення теоретичних наукових досліджень з психології	Емпіричні наукові дослідження з психології	Методологічна складова кваліфікаційного дослідження. Закономірності формулювання та правила оформлення	Впровадження та представлення результатів досліджень

Теми семінарських занять (10+1 бал за кожне)	Наука і наукова діяльність. Основні етапи розвитку науки	Методологія наукових досліджень	Етапи проведення психологічних досліджень	Організація та проведення теоретичних наукових досліджень з психології	Емпіричні наукові дослідження з психології	Методологічна складова кваліфікаційного дослідження. Закономірності формулювання та правила оформлення	Впровадження та представлення результатів досліджень
Теми практичних занять (10+1 бал за кожне)	X	X	Розробка наукового апарату дослідження	X	X	X	Робота з науковими публікаціями, матеріалами конференцій у галузі психології
Сам. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів) Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)	
Коефіцієнт – $241 : 60 = 4.01$							
Підсумковий контроль	Екзамен 40 балів						

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра практичної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

20 15 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Методологія та організація науково-
психологічних досліджень**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки _____

(шифр і назва напряму підготовки)

спеціальність _____

8.03010301 «Практична психологія»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2015 – 2016 навчальний рік

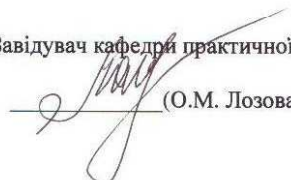
Робоча програма "Методологія та організація науково-психологічних досліджень" для студентів за напрямом підготовки "Практична психологія".

Розробники: Старинська Наталія Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від "27" серпня 2015 року № 1

Завідувач кафедри практичної психології

(О.М. Лозова О.М.)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н.А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Методологія та організація науково-психологічних досліджень» розроблена кафедрою практичної психології Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

Програма визначає обсяги знань для опанування відповідно до вимог освітньо-професійного рівня, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Методологія та організація науково-психологічних досліджень», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Вивчення дисципліни "Методологія та організація науково-психологічних досліджень" передбачає підвищення професійної компетентності практичних психологів методологічно обґрунтовано організовувати, проводити та впроваджувати результати науково-пошукових досліджень.

Мета курсу – систематизувати та методологічно обґрунтувати знання та навички студентів щодо організації та проведення наукових досліджень.

Вивчення дисципліни базується на знаннях студентів, що були набуті протягом опанування дисциплін «Експериментальна психологія», «Психодіагностика», «Методологічні та теоретичні питання психології» тощо.

Завдання курсу:

- аналіз історичних передумов виникнення науки та основних етапів її розвитку;
- ознайомлення з методологією наукового пошуку в психологічній науці;
- засвоєння специфіки організації та проведення теоретичних та емпіричних досліджень з психології;
- вивчення сутності, призначення, способів застосування математико-статистичних процедур в обробці даних;

➤ ознайомлення з вимогами щодо оформлення та впровадження результатів наукового дослідження.

На завершення вивчення курсу «Методологія та організація науково-психологічних досліджень» студенти повинні опанувати знання про:

➤ історичні передумови виникнення та етапи розвитку науки та наукових досліджень;

➤ закономірності та методи наукових досліджень;

➤ етапи організації та проведення наукових досліджень;

➤ особливості та методи узагальнення та інтерпретації результатів наукових досліджень;

➤ особливості оформлення та представлення результатів наукових досліджень.

та наступні вміння:

➤ віднаходити проблемні та актуальні питання на шляху розвитку науки (психології);

➤ формулювати тему наукового дослідження та методологічний апарат;

➤ коректно опрацьовувати наукову літературу за темою дослідження;

➤ вміло застосовувати методи теоретичного дослідження;

➤ планувати та проводити емпіричне дослідження, опрацьовувати результати;

➤ оформлювати та представляти результати наукового дослідження.

Опанування курсу під час семінарських занять та самостійної роботи сприятиме формуванню провідних *компетенцій*, що полягають в умінні організувати та здійснювати процедуру емпіричного прикладного дослідження, систематизувати його результати.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 150 год., із них 14 год. – лекції, 14 год. – семінарські заняття, 4 год. – практичні заняття, 8 год. – модульний контроль, 80 год. – самостійна робота, 30 год. - самостійна робота з підготовки до іспиту. Вивчення студентами

навчальної дисципліни "Методологія та організація науково-психологічних досліджень" завершується складанням іспиту.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: Методологія та організація науково-психологічних досліджень.

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
	Галузь знань 0301 «Соціально-політичні науки»		
Кількість кредитів – 5	Напрямок підготовки	нормативна	
Модулів – 3	Спеціальність 8.03010301 «Практична психологія»	Рік підготовки	
Змістовних модулів - 3		5-й	-й
		Семестр	
Загальна кількість годин - 150		9-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 2	Освітньо-професійний рівень: <u>другий (магістерський)</u>	14 год.	год.
		Практичні	
		4 год.	год.
		Семінарські	
		14 год.	год.
		Самостійна робота	
		80 год.	год.
		Семестровий контроль	
		30 год.	
		Вид контролю	
Іспит			

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	Тема заняття	Кількість годин						
		Разом	Аудиторні:	лекції	семінарські,	практичні	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовний модуль I								
Поняття про науку та методологію наукових досліджень								
1.	Наука і наукова діяльність. Основні етапи розвитку науки.	18	4	2	2		14	
2.	Методологія наукових досліджень	18	4	2	2		14	
	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом:	38	8	4	4		28	2
Змістовний модуль II								
Організація та проведення наукових досліджень з психології								
3.	Етапи проведення психологічних досліджень	22	4	2	2		18	
4.	Розробка наукового апарату дослідження	2				2		
5.	Організація та проведення теоретичних наукових досліджень з психології	20	4	2	2		16	
6.	Емпіричні наукові дослідження з психології	20	4	2	2		16	
	Модульна контрольна робота	4						4
	Разом:	68	14	6	6	2	50	4
Змістовний модуль III								
Оформлення та впровадження результатів наукових досліджень								
6.	Методологічна складова кваліфікаційного дослідження. Закономірності формулювання та правила оформлення	18	4	2	2		14	
7.	Впровадження та представлення результатів досліджень	22	4	2	2		18	
	Робота з науковими публікаціями, матеріалами конференцій у галузі психології	2				2		
	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом:	44	10	4	4	2	32	2
	Усього за навчальним планом:	150	32	14	14	4	110	8

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ПОНЯТТЯ ПРО НАУКУ ТА МЕТОДОЛОГІЮ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Лекція 1. НАУКА І НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ. ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ НАУКИ

Поняття про науку. Наука як соціальний інститут. Поняття про наукове мислення. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Класифікація наукових досліджень. Організація наукових досліджень в Україні. Історичні передумови виникнення науки. Етапи розвитку науки. Класична, неklasична та постнеklasична наука. Наукові революції. Переднауковий, донауковий та науковий етапи в розвитку психологічної науки. Пошук методу як початок наукового мислення.

Основні поняття теми: наука, дослідження, наукове пізнання, етапи розвитку науки, наукові революції.

Семінар 1.

Лекція 2. МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Методологічні основи системного дослідження. Загальнонаукові принципи. Принцип детермінізму. Принцип доповнювальності. Принцип самоорганізації. Принцип системності. Інваріантність. Загальнопсихологічні принципи дослідження. Принцип єдності психіки і діяльності. Принцип єдності особистості та її життєдіяльності. Принцип особистісного підходу. Принцип об'єктивності психологічного дослідження. Принцип історизму. Принцип дослідження психологічних явищ у їхньому розвитку. Принцип саморозвитку. Принцип суб'єктності. Принцип системності.

Конкретнопсихологічні принципи дослідження. Методи психології. Типології методів. Методика. Методи психологічного впливу на людину.

Основні поняття теми: наукові принципи, метод, методика, типології методів, методи активного психологічного впливу на людину.

Семінар 2.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПСИХОЛОГІЇ

Лекція 3. ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Етапи проведення психологічних досліджень. Визначення проблемної ситуації. Визначення предмету та об'єкту дослідження. Формулювання робочої гіпотези. Добір методів первинного збору даних. Уточнення предмету, гіпотези та перегляд добору методів. Проведення дослідження. Інтерпретація результатів. Висновки.

Основні поняття теми: послідовність наукового дослідження, об'єкт, предмет, метод, мета, завдання дослідження.

Семінар 3.

Лекція 4. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПСИХОЛОГІЇ

Теоретичне дослідження в психології. Теоретичні методи дослідження в психології: узагальнення, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, ідеалізація, формалізація, аксіоматичний та системний методи, метод моделювання. Створення теоретичних моделей у психології. Операціоналізація понять у теоретичних дослідженнях. Теоретичне значення дослідження. Оформлення теоретичної частини роботи. Порядок опрацювання літературних джерел.

Основні поняття теми: теоретичне наукове дослідження, наукове поняття, теоретичні методи дослідження, операціоналізація.

Семінар 4.

Лекція 5. ЕМПІРИЧНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПСИХОЛОГІЇ

Емпірична частина дослідження. Методи здобуття емпіричного матеріалу. Визначення змінних.

Вибірка для емпіричного дослідження. Поняття про вибірку досліджуваних. Вимоги до вибірки. Репрезентативність вибірки. Адекватність вибірки. Обсяг вибірки. Склад вибірки за статтю. Віковий склад вибірки. Пілотажне дослідження. Види експерименту.

Збір емпіричних даних. Проведення експерименту. Підготовка експерименту. Контроль ставлення випробуваних до експерименту. Інструктування. Процедура експерименту. Завершення експерименту й обстеження. Обробка емпіричних даних. Первинна обробка даних. Складання таблиць. Перетворення форми інформації.

Основні поняття теми: емпіричне дослідження, експериментальне дослідження, змінна, види змінних, вибірка досліджуваних.

Семінар 5.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ОФОРМЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Лекція 6. МЕТОДОЛОГІЧНА СКЛАДОВА КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ. ЗАКОНОМІРНОСТІ ФОРМУЛЮВАННЯ ТА ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ

Загальні рекомендації щодо оформлення кваліфікаційних робіт. Вимоги до формулювання назви кваліфікаційних робіт. Вимоги до складових роботи. Особливості співвідношення розділів у кваліфікаційній роботі. Формулювання висновків до розділів і загальних висновків. Вимоги щодо форматування роботи. Особливості використання наукового стилю мовлення в науково-дослідній праці: вимоги до наукового стилю. Основні вимоги до реферування та цитування літератури. Поняття про авторські права.

Основні поняття теми: науковий стиль мовлення, культура оформлення наукової роботи.

Семінар 6.

Лекція 7. ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПРЕДСТАВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ

Особливості представлення результатів науково-дослідної роботи. Основні види навчальних (навчально-методичних) та наукових видань.

Поняття про наукову статтю та її структуру. Тези доповіді на науковій конференції. Особливості підготовки наочного матеріалу для захисту результатів дослідження: комп'ютерні презентації, слайдові доповіді, стендові доповіді.

Основні поняття теми: доповідь, стаття, тези.

Семінар 7.

ІV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль І ПОНЯТТЯ ПРО НАУКУ ТА МЕТОДОЛОГІЮ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Семінар 1.

Тема: Наука і наукова діяльність. Основні етапи розвитку науки (2 год.)

1. Поняття про науку. Історичні передумови виникнення науки.
2. Стадії розвитку науки. Наукові революції.
3. Переднауковий, донауковий та науковий етапи в розвитку психологічної науки. Пошук методу як початок наукового мислення.
4. Поняття про наукове пізнання.
5. Наукове дослідження. Класифікація наукових досліджень.
6. Організація наукових досліджень в Україні.

Практичні завдання:

Сформулювати ідеї щодо власного кваліфікаційного дослідження за схемою: галузь психології, яка викликає найбільший інтерес; психологічний феномен, який найбільше цікавить; можливості експериментального вивчення цього психологічного феномену (вимірюваність, група дослідження, місце дослідження, часові рамки); шляхом мозкового штурму придумати кілька тем дослідження, що б передбачав вищезазначені умови (робота в групах) (5 балів).

Рекомендована література

1. Дружинин В. Н. Структура и логика психологического исследования / В.Н. Дружинин. - М.: ИП РАН, 1994. — 185 с. (бібліотека університету)
2. Дружинин В. Н. Экспериментальная психология / В.Н. Дружинин. — СПб: Издательство «Питер», 2000. - 320 с.(бібліотека університету)

3. Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підр. / Н.М. Кушнарєнко, В.М. Шейко. - К.: Знання, 2002. - 295 с. (бібліотека університету)
4. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навчальний посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К.: 2003. – 116 с.
5. Сидорєнко В.К. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В.К. Сидорєнко, П.В. Дмитренко. - К.: РННЦ “ДІНТ”, 2000. - 260 с.

Семінар 2.

Тема: Методологія наукових досліджень (2 год.)

1. Методологія наукового пошуку. Поняття “методології психологічної науки”.
2. Загальнонаукові принципи.
3. Загальнопсихологічні принципи дослідження.
4. Конкретнопсихологічні принципи дослідження.
7. Методи психології. Типології методів.

Практичне завдання:

Проаналізувати добір методів дисертантом, прочитавши його автореферат дисертації (вибір автореферату дисертації в галузі психології довільний, дослідження має містити математичну обробку даних) (5 балів).

Рекомендована література

1. Дружинин В. Н. Структура и логика психологического исследования / В.Н. Дружинин. - М.: ИП РАН, 1994. — 185 с. (бібліотека університету)
2. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навч. пос. / В.В. Ковальчук, Л.М. Моїсєєв. - К.: Професіонал, 2005. (бібліотека університету)

3. Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підр. / Н.М. Кушнарєнко, В.М. Шейко. - К.: Знання, 2002. - 295 с. (бібліотека університету)
4. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики: навч. посіб. / В.Ф. Моргун, І.Г. Тітов. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 461 с.

Змістовий модуль II
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З
ПСИХОЛОГІЇ

Семінар 3.

Тема: Етапи проведення психологічних досліджень (2 год.)

1. Визначення проблемної ситуації.
2. Визначення предмету та об'єкту дослідження.
3. Формулювання робочої гіпотези.
4. Добір методів первинного збору даних.
5. Уточнення предмету, гіпотези та перегляд добору методів.
6. Проведення дослідження. Інтерпретація результатів. Висновки.

Практичне заняття 1.

Розробка наукового апарату дослідження (2 год.)

На занятті студенти будуть працювати з авторефератами наукових досліджень, над розробкою наукового апарату власного дослідження.

Практичне завдання: розробка категоріального апарату свого власного наукового дослідження (5 балів).

Рекомендована література

1. Дружинин В. Н. Структура и логика психологического исследования / В.Н. Дружинин. - М.: ИП РАН, 1994. — 185 с. (бібліотека університету)
2. Поздєєв В.А. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підр. / В. А. Поздєєв. - К.: КМПУ, 2007. (бібліотека університету)

3. Філіпенко А.С. основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник / А.С. Філіпенко. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с. (бібліотека університету)

Семінар 4.

Тема: Організація та проведення теоретичних наукових досліджень з психології (2 год.)

1. Теоретичне дослідження в психології та його значення.
2. Теоретичні методи дослідження в психології: узагальнення, аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, ідеалізація, формалізація, аксіоматичний та системний методи, метод моделювання.
3. Метод типологізації.
4. Створення теоретичних моделей у психології.
5. Операціоналізація понять у теоретичних дослідженнях.
6. Оформлення теоретичної частини роботи.

Практичне завдання: проаналізувати будь-яку наукову психологічну типологію особистості (5 балів).

Рекомендована література

1. Дружинин В. Н. Структура и логика психологического исследования / В.Н. Дружинин. - М.: ИП РАН, 1994. — 185 с. (бібліотека університету)
2. Дружинин В. Н. Экспериментальная психология / В.Н. Дружинин. — СПб: Издательство «Питер», 2000. - 320 с.(бібліотека університету)
3. Сергієнко Л.П. Основи наукових досліджень у психології: кваліфікаційні та дипломні роботи. Навчальний посібник. – К.: «видавничий дім «Професіонал», 2009. – 240 с.

Семінар 5.

Тема: Емпіричні наукові дослідження з психології (2 год.)

1. Емпірична частина дослідження.
2. Вибірка для емпіричного дослідження.

3. Збір емпіричних даних.
4. Обробка емпіричних даних.

Практичне завдання: обміркувати, які методика можна застосувати з метою дослідження психологічного явища, яке найбільше цікавить в межах кваліфікаційної роботи (5 балів).

Рекомендована література

1. Дружинин В. Н. Экспериментальная психология / В.Н. Дружинин. — СПб: Издательство «Питер», 2000. - 320 с.(бібліотека університету)
2. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навч. пос. / В.В. Ковальчук, Л.М. Моїсєєв. - К.: Професіонал, 2005. (бібліотека університету)
3. Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підр. / Н.М. Кушнарєнко, В.М. Шейко. - К.: Знання, 2002. - 295 с. (бібліотека університету)
4. Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підр. / Н.М. Кушнарєнко, В.М. Шейко. - К.: Знання, 2006. (бібліотека університету)
5. Основи наукових досліджень у психології: Методичний посібник / Укл.: О.В. Григор'єва. - Чернівці: Рута, 2004. - 80 с.

Змістовий модуль III
ОФОРМЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ

Семінар 6.

***Тема:* Методологічна складова кваліфікаційного дослідження.**

Закономірності формулювання та правила оформлення (2 год.)

1. Загальні вимоги та рекомендації щодо оформлення кваліфікаційних робіт.
2. Особливості співвідношення розділів у кваліфікаційній роботі.
3. Формулювання висновків до розділів і загальних розділів.
4. Вимоги щодо форматування роботи.
5. Особливості використання наукового стилю мовлення в науково-дослідній праці.
6. Основні вимоги до реферування та цитування літератури. Поняття про авторські права.

Практичні завдання: представити та захистити організаційно-методологічну частину власного кваліфікаційного дослідження: план-проспект науково-дослідної (магістерської) роботи, актуальність дослідження, мета та завдання дослідження, гіпотеза дослідження (5 балів).

Рекомендована література

1. Дружинин В. Н. Структура и логика психологического исследования / В.Н. Дружинин. - М.: ИП РАН, 1994. — 185 с. (бібліотека університету)
2. Дружинин В. Н. Экспериментальная психология / В.Н. Дружинин. — СПб: Издательство «Питер», 2000. - 320 с.(бібліотека університету)
3. Романчиков В.І. Основы научных исследований: Навчальний посібник / В. І. Романчиков – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.

Семінар 7.

***Тема:* Впровадження та представлення результатів досліджень (2 год.)**

1. Основні види навчальних (навчально-методичних) та наукових видань.
2. Поняття про наукову статтю та її структуру.
3. Тези доповіді на науковій конференції.
4. Особливості підготовки наочного матеріалу для захисту результатів дослідження: комп'ютерні презентації, слайдові доповіді, стендові доповіді.

Практичне заняття 2.

Тема: Робота з науковими публікаціями, матеріалами конференцій у галузі психології (2 год.).

На занятті студенти будуть працювати з науковими статтями, матеріалами конференцій; складати бібліографію, анотацію, тези, конспект обраної статті.

Практичне завдання: скласти анотацію, тези, конспект на статтю з наукового журналу в галузі психології (5 балів).

Рекомендована література

1. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навч. пос / В.В. Ковальчук, Л.М. Моїсєєв. – К.: Професіонал, 2005. (бібліотека університету)
2. Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підр. / Н.М. Кушнарєнко, В.М. Шейко. - К.: Знання, 2002. - 295 с. (бібліотека університету)
3. Основи наукових досліджень : опорний конспект лекцій / уклад.: Л.В. Нападєвська, О.І. Мазіна. – К. : КНТЕУ, 2008. – 39 с.
4. Поздєєв В.А. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підр. / В.А. Поздєєв. – К.: КМПУ, 2007. (бібліотека університету)
5. Філіпенко А.С. основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник / А.С. Філіпенко. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с. (бібліотека університету)

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. ПОНЯТТЯ ПРО НАУКУ ТА МЕТОДОЛОГІЮ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Наука і наукова діяльність

Сформулювати ідеї щодо власного кваліфікаційного дослідження за схемою: галузь психології, яка викликає найбільший інтерес; психологічний феномен, який найбільше цікавить; можливості експериментального вивчення цього психологічного феномену (вимірюваність, група дослідження, місце дослідження, часові рамки); шляхом мозкового штурму придумати кілька тем дослідження, що б передбачав вищезазначені умови (робота в групах).

Тема 2. Методологія наукових досліджень

Проаналізувати добір методів дисертантом, прочитавши його автореферат дисертації (вибір автореферату дисертації в галузі психології довільний, дослідження має містити математичну обробку даних).

Змістовий модуль II

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПСИХОЛОГІЇ

Тема 3. Етапи проведення психологічних досліджень

Розробка категоріального апарату свого власного наукового дослідження.

Тема 4. Організація та проведення теоретичних наукових досліджень з психології

Проаналізувати будь-яку наукову психологічну типологію особистості.

Тема 5. Емпіричні наукові дослідження з психології

Обміркувати, які методики можна застосувати з метою дослідження психологічного явища, яке найбільше цікавить в межах кваліфікаційної роботи.

Змістовий модуль III

ОФОРМЛЕННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 6. Методологічна складова кваліфікаційного дослідження.

Закономірності формулювання та правила оформлення

Представити та захистити організаційно-методологічну частину власного кваліфікаційного дослідження: план-проспект науково-дослідної (магістерської) роботи, актуальність дослідження, мета та завдання дослідження, гіпотеза дослідження.

Тема 7. Впровадження та представлення результатів досліджень

Скласти анотацію, тези, конспект на одну статтю з наукового журналу в галузі психології.

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» оцінюються за Європейською кредитно трансферно-накопичувальною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю

з дисципліни „Методологія та організація науково-психологічних досліджень”

№	Вид діяльності (визначаються по кожній дисципліні)	<i>Максимальна</i> кількість балів за один вид роботи	<i>Всього</i>
1	Відвідування лекцій	1	7
2	Відвідування семінарських занять	1	7
3	Відвідування практичних занять	1	2
4	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	35
5	Робота на семінарському занятті у тому числі:	Всього 10, у	70

	- доповідь - виступ - повідомлення - участь у дискусії, тощо	тому числі за видами	
6	Робота на практичному занятті	10	20
7	Виконання модульної контрольної роботи	25	100
	Загальна кількість балів:		241
Коефіцієнт перерахунку $241 : 60 = 4.01$			
Іспит			40
Підсумковий рейтинговий бал:			100

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда; представлення методологічної частини дипломної (магістерської) кваліфікаційної роботи.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; розробка методологічної частини дипломної (магістерської) кваліфікаційної роботи.

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 6.1

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з. можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для

		подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1 – 35 балів	Незадовільно з обов'язковим повторними вивчення курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу магістранта на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань магістрантів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VII. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Історичні передумови виникнення науки.

2. Вкажіть, що визначає науку як самостійний спосіб пізнання світу? Обґрунтуйте.
3. Основні стадії розвитку науки. Наукові революції.
4. Характерні особливості наукового пізнання.
5. Класифікація наукових досліджень.
6. Класична, неklasична та постнеklasична наука.
7. Організація наукової діяльності в Україні.
8. Загальнопсихологічні та конкретнопсихологічні принципи дослідження.
9. Загальнонаукові принципи наукових досліджень.
10. Методи психології. Типології методів.
11. Емпіричні методи психології.
12. Методи активного психологічного впливу на людину.
13. Визначте співвідношення поняття “методологія” і “метод”.
14. Етапи проведення психологічних досліджень.
15. Характеристика теоретичних методів досліджень в психології.
16. Виділіть основні етапи в процедурі експерименту. На що слід звернути особливу увагу?
17. Методологія наукового пошуку. Поняття “методології психологічної науки”.
18. Яким питанням на етапі підготовки експерименту Ви приділите найбільше уваги? Поясніть свою думку.
19. Проведіть порівняльний аналіз типології методів за С.Л. Рубінштейном та за Б.Г. Ананьєвим.
20. Особливості використання наукового стилю мовлення в науково-дослідній праці.
21. Основні вимоги до реферування та цитування літератури.
22. Охарактеризуйте групу організаційних методів: порівняльний, лонгітюдний, комплексний.

23. Який набір методик, з Вашого погляду, зумовить проведення успішного експерименту?
24. Охарактеризуйте особливості кількісної і якісної обробки даних проведеного дослідження. Чи завжди необхідна якісна обробка даних? Обґрунтуйте.
25. Визначте, в якому співвідношенні знаходяться проблема і задачі дослідження? Обґрунтуйте.
26. Дайте характеристику емпіричних методів: основні й допоміжні.
27. Вкажіть необхідність формулювання гіпотези, організовуючи дослідження.
28. Вкажіть відмінні особливості формувального та констатувального експерименту.
29. Які методи належать до методів активного впливу на людину? Назвіть ситуації, в яких доцільно використовувати саме ці методи?
30. Визначте, чим різняться експеримент, природний експеримент.
31. Поясніть необхідність і корисність постановки завдань наукового дослідження.
32. Поясніть поняття “змінна”. Вкажіть відомі Вам види змінних.
33. Категоріальний апарат наукового дослідження.
34. Вкажіть, які параметри вибірки повинен враховувати дослідник, плануючи наукове дослідження? Обґрунтуйте.
35. Дайте характеристику психологічних показників, що можуть виступати як незалежні змінні.
36. Переднауковий, доннауковий та науковий етапи в розвитку психологічної науки.
37. Поясніть, чому методи активного психологічного впливу на людину може застосовувати тільки професійно підготовлений психолог? Обґрунтуйте.
38. Вибірка для емпіричного дослідження.
39. Збір емпіричних даних. Обробка емпіричних даних.

40. Адаптація та модифікація методик.
41. Операціоналізація понять у теоретичних дослідженнях.
42. Вимоги до вибірки емпіричного дослідження.
43. Поняття про наукову статтю та її структуру.
44. Поняття про авторські права.
45. Опишіть загальні вимоги, яких Ви дотримуєтесь при оформленні власної кваліфікаційної роботи (магістерської).
46. Які вимоги до побудови тексту кваліфікаційної наукової роботи Вам відомі?
47. Вкажіть, у чому полягає відмінність парафрази та компіляції?
48. Поняття про наукову статтю та її структуру.
49. Опишіть особливості підготовки наочного матеріалу для захисту результатів дослідження.
50. Основні види навчальних (навчально-методичних) та наукових видань.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: опрацювання наукових досліджень.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості.

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Дружинин В. Н. Структура и логика психологического исследования / В.Н. Дружинин. - М.: ИП РАН, 1994. — 185 с. (бібліотека університету)
2. Дружинин В. Н. Экспериментальная психология / В.Н. Дружинин. — СПб: Издательство «Питер», 2000. - 320 с.(бібліотека університету)
3. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: Навч. пос. / В.В. Ковальчук, Л.М. Моїсєєв. - К.: Професіонал, 2005. (бібліотека університету)
4. Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підр. / Н.М. Кушнарєнко, В.М. Шейко. - К.: Знання, 2002. - 295 с. (бібліотека університету)
5. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики: навч. посіб. / В.Ф. Моргун, І.Г. Тітов. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 461 с.

6. Основи наукових досліджень у психології: Методичний посібник / Укл.: О.В. Григор'єва. - Чернівці: Рута, 2004. - 80 с.
7. Поздеев В.А. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підр. / В. А. Поздеев. - К.: КМПУ, 2007. (бібліотека університету)
8. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: навчальний посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К.: 2003. – 116 с.
9. Сергієнко Л.П. Основи наукових досліджень у психології: кваліфікаційні та дипломні роботи. Навчальний посібник. – К.: «видавничий дім «Професіонал», 2009. – 240 с.
10. Сидоренко В.К. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В.К. Сидоренко, П.В. Дмитренко. - К.: РННЦ “ДІНТ”, 2000. - 260 с.
11. Романчиков В.І. Основы научных исследований: Навчальний посібник / В. І. Романчиков – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.
12. Філіпенко А.С. основи наукових досліджень. Конспект лекцій: Посібник / А.С. Філіпенко. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с.

Додаткова:

1. Анастаси А. Психологическое тестирование. М.: Педагогика, 1982.
2. Айвазян С. А., Енюков И. С., Мешалкин Л. Д. Прикладная статистика: основы моделирования и первичная обработка данных. М.: Финансы и статистика, 1983.
3. Копнин П. В. Гносеологические и логические основы науки. М., 1974.
4. Основи наукових досліджень : опорний конспект лекцій / уклад.: Л.В. Нападовська, О.І. Мазіна. – К. : КНТЕУ, 2008. – 39 с.
5. Партико Т.Б. Курс загальної психології: Навчальний посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002.
6. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. – 2- вид. – К.: Каравелла, 2008.
7. Руденко В.М. Математичні методи в психології: Підручник / В.М. Руденко, Н.М. Руденко. - К.: Академвидав, 2009. - 384 с.

8. Харченко С.Я. Методология и методы психолого-педагогического исследования: Учеб. пособие для студ. пед. учеб. заведений / С.Я.Харченко, Н.С.Кратинов, В.А.Кратинова М.: Академия, 2001.
9. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навч. пос. / Г.С. Цехмістрова, В.М. Шейко. - К.: Знання, 2006. (бібліотека університету).

Робоча програма навчального курсу
"Методологія та організація науково-психологічних досліджень"

Укладачі: *Старинська Наталія Володимирівна, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри практичної психології.*

Методологія та організація науково-психологічних досліджень / Укладач
Н.В. Старинська. – К.: КВНЗ «Київський університет імені Бориса Грінченка»,
2015. – 31 с.